

Sygn. akt III AUa 663/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Marcjanna Górską
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.) SA Krystyna Smaga
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2014 r. w Lublinie

sprawy K. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy K. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 28 maja 2014 r. sygn. akt VIII U 630/14

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i ustala K. Z. prawo do emerytury od dnia 22 lutego 2014 roku;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz K. Z. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

III AUa 663/14

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 5 marca 2014 r. odmówił K. Z. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych podając, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganego 25-letniego okresu ubezpieczenia.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniósł K. Z., kwestionując jej prawidłowość i zarzucił naruszenie art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 21 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wniósł o uchylenie zaskarżonej

decyzji. W uzasadnieniu wskazał, że organ rentowy niesłusznie nie uwzględnił mu okresu pracy w gospodarstwie rolnym jego rodziców od 23 lutego 1970 r. do 30 września 1980 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 28 maja 2014 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca K. Z. urodzony (...) w dniu 28 stycznia 2014 r. złożył wniosek o prawo do emerytury, przedkładając równocześnie dokumentację zatrudnienia w warunkach szczególnych. Organ rentowy ustalił, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych w wysokości ponad 15 lat (17 lat, 4 miesiące i 21 dni), natomiast nie spełnia przesłanki posiadania 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, gdyż do ogólnego stażu ubezpieczeniowego zaliczono mu jedynie 18 lat, miesiąc i 7 dni. Organ rentowy nie uwzględnił skarżącemu pracy w gospodarstwie rolnym jego rodziców od 23 lutego 1970 r. do 30 września 1980 r. wskazując, że zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, okresów pracy w gospodarstwie rolnym nie uwzględnia się, jeżeli zostały zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Organ rentowy podał, że wskazany okres pracy w gospodarstwie rolnym został wnioskodawcy uwzględniony przy ustalaniu prawa do świadczenia rolnego, zatem brak jest podstaw do ponownego zaliczenia go do świadczenia emerytalnego.

K. Z., na podstawie decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 6 grudnia 2011 r., uzyskał prawo do renty rolniczej od dnia 9 października 2011 r. do dnia 31 października 2013 r., a następnie od 1 listopada 2013 r. do 31 października 2015 r. Okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców: od 23 lutego 1970 r. do 30 czerwca 1977 r. oraz od 1 lipca 1977 r. do 30 września 1980 r. zostały mu uwzględnione przy ustalaniu uprawnień do renty rolniczej.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r., Poz. 1140 ze zm.) osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęły okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Zgodnie z § 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Okręgowego kwestią sporną, związaną z wymaganym 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowymi było zastosowanie przepisu art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią tego przepisu przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jednak okresów nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zdaniem Sadu Okręgowego warunkiem zaliczenia okresów pracy rolniczej, na potrzeby ustalania uprawnień emerytalnych jest zastrzeżenie, że okresy te nie mogą być uprzednio zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty rolniczej. Okresów tych nie można zatem uwzględnić podwójnie, tzn. zarówno do świadczenia uzyskanego na podstawie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jak i ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy powołał się przy tym na orzecznictwo sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Zacytował wyrok z dnia 27 lutego 2013 r. (III AUa 1157/12, LEX nr 1292780) Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, że „Zaliczenie okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na

potrzeby świadczenia uzyskanego z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego powoduje, iż nie istnieje możliwość ponownego zaliczenia tego samego okresu w systemie ubezpieczenia powszechnego (art. 10 u.e.r.f.u.s.)” oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2007 r. (II UK 164/06, OSNP 2008/11-12/172) i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w wyroku z dnia 18 września 2013 r. (III AUa 290/13, LEX nr 1378575), że dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca spełnił warunek osiągnięcia wieku emerytalnego, nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, posiadania 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy lecz nie posiada wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 18 lat 1 miesiąc i 7 dni.

Od tego wyroku apelację wniósł wnioskodawca K. Z. zaskarżając wyrok w całości. Zarzucał naruszenie art.21 ust.2 pkt.5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez odmowę doliczenia do okresu ubezpieczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców i tym samym odmowę przyznania prawa do emerytury. Wnosił o uchylenie wyroku i decyzji i przyznanie prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, a jej uwzględnienie skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji i przyznaniem prawa do dochodzonego świadczenia.

Jak ustalił Sąd Okręgowy stan faktyczny sprawy jest bezsporny: wnioskodawca w dniu (...)ukończył 60 rok życia, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz legitymuje się 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych przypadającym przed dniem 1 stycznia 1999 roku, co udowodnił świadectwem wystawionym przez (...) spółkę z o.o. w L. potwierdzającym, że od 1 kwietnia 1981 roku do 10 września 2001 roku był zatrudniony na stanowisku betoniarz, wymienionym w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dziale V poz.4 oraz w załączniku Nr 1 do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy nadzorowanych przez MB i PMB, na których wykonywane są prace w warunkach szczególnych uprawniających do wcześniejszego przejścia na emeryturę w wykazie A Dz. V poz.4 pkt.3 (świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze – k.14 akt rentowych). Jedyną sporną okolicznością jest, czy wnioskodawca przed dniem 1 stycznia 1999 roku udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat. Jak ustalił organ rentowy wnioskodawca legitymuje się stażem ubezpieczeniowym 18 lat , 8 miesięcy i 18 dni, przy czym nie uznał za możliwe uzupełnienie tego okresu okresem pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia, tj od (...) do 30 września 1980 roku. zarówno w ocenie organu rentowego, jak i Sądu Okręgowego, okres ten został uwzględniony przy ustaleniu prawa do renty rolniczej i obecnie nie może być wliczony do okresu ubezpieczenia wymaganego do ustalenia prawa do emerytury.

Wnioskodawca K. Z. złożył w dniu 7 października 2011 roku wniosek o przyznanie mu prawa do renty rolniczej.

W myśl art.21 ust.1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz.U.2013.1403) renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu całkowicie niezdolnemu do pracy w gospodarstwie rolnym i którego niezdolność powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów, który podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres. Warunek podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu uważa się za spełniony, jeżeli okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego ubezpieczonego wynosi co najmniej 5 lat - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 30 lat (ust.2 pkt.5 cytowanego przepisu). Wymagany okres 5 lat powinien przypadać w okresie ostatnich 10 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy. W przypadku wnioskodawcy, który został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 9 października 2011 roku, wymagany pięcioletni okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników niezbędny do ustalenia prawa do renty powinien przypadać w

dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku, a zatem w okresie od 7 października 2001 roku do 7 października 2011 roku. Wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 21 października 2003 roku (z krótkimi przerwami) i do dnia zgłoszenia wniosku o rentę legitymuje się okresem rolniczego ubezpieczenia 8 lat, 6 miesięcy i 4 dni (zestawienie okresów ubezpieczenia k.25 akt rentowych KRUS).

Zasadnicze znaczenie w sprawie ma interpretacja przepisu art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten stanowi, że okresów pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Powołany powyżej przepis art.21 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wymaga minimalnego okresu ubezpieczenia do nabycia prawa do renty rolniczej. W zależności od wieku okres ten wynosi od 1 roku do 5 lat. W przypadku wnioskodawcy nabycie prawa do renty było więc uzależnione od posiadania okresu 5 letniego okresu ubezpieczenia w dziesięcioleciu od 7 października 2001 roku do 7 października 2011 roku. Natomiast przy ustalaniu wysokości świadczenia organ rentowy uwzględnił wszystkie okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu przez wnioskodawcę zarówno ubezpieczeniu rolniczemu, jak i ubezpieczeniu z innych tytułów a ponadto r okresy pracy w gospodarstwie przypadające przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia, przy czym też okresy podlegania przez wnioskodawcę innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Nie ulega wątpliwości, że przepis art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uniemożliwia ponowne zaliczenie tych samych okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego, które zostały już wcześniej zaliczone do okresu, od którego uzależnione było nabycie prawa do renty lub emerytury rolniczej. Literalna wykładnia tego przepisu wskazuje, że nie można uwzględnić tylko tych okresów, które zostały zaliczone do stażu ubezpieczeniowego, od którego zależało nabycie prawa do świadczenia (emerytury lub renty). W przypadku wnioskodawcy było to 5 lat podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w ostatnim dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę koniecznych do nabycia prawa do renty inwalidzkiej. Pozostałe okresy ubezpieczenia zarówno rolników, jak i podlegania ubezpieczeniu społecznemu z z innych tytułów oraz okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców zostały uwzględnione przy ustaleniu wysokości świadczenia, a nie prawa do niego.

W związku z powyższym należało przyjąć, że art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wyłącza możliwości uwzględnienia okresów pracy rolniczej w stażu składkowym, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej. Rozstrzygnięcie to nie oznacza, że te same okresy zaliczać można dwa razy do różnych świadczeń. Te okresy, które zostały wnioskodawcy zaliczone do nabycia prawa do renty nie mogą bowiem zostać zaliczone do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury pracowniczej. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2009 r. I UK 168/09 LEX nr 570124).

W sprawie niniejszej zasadnicze znaczenie ma ustalenie stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy przypadającego do dnia 1 stycznia 1999 roku. Wnioskodawca, co jest bezsporne, po ukończeniu 16 roku życia prawował w gospodarstwie rolny rodziców do dnia 30 września 1980 roku. Ten okres nie został uwzględniony przy ustaleniu prawa do renty rolniczej, a jedynie jej wysokości, dlatego też może jako okres uzupełniający zostać wliczony do udowodnionych przez wnioskodawcę okresów składkowych i nieskładkowych w zakresie niezbędnym do ustalenia prawa do emerytury, czyli wymaganych 25 lat ubezpieczenia.

Tym samym wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do ustalenia prawa do emerytury na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dlatego też Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i ustalił prawo do emerytury od dnia osiągnięcia przez wnioskodawcę wieku 60 lat.

Z tych względów i na mocy powołanych powyżej przepisów oraz na podstawie art.386 §1 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach zostało oparte na przepisie art.98 § 1 KPC.